Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
PRIITA PIKAMÄE
przedstawiona w dniu 2 kwietnia 2020 r.[1]

Sprawa C-12/19 P

Mylène Troszczynski
przeciwko

Parlamentowi Europejskiemu

Odwołanie – Prawo instytucjonalne – Członek Parlamentu Europejskiego – Przywileje i immunitety – Protokół w sprawie przywilejów i immunitetów – Artykuły 8 i 9 – Decyzja o uchyleniu immunitetu parlamentarnego – Działalność niemająca związku z obowiązkami parlamentarnymi – Publikacja na koncie Twittera posła

I. Wprowadzenie

1. W odwołaniu wnosząca odwołanie wnosi o uchylenie wyroku Sądu Unii Europejskiej z dnia 8 listopada 2018 r., Troszczynski/Parlament (T-550/17, niepublikowanego, zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem", EU:T:2018:754), w którym Sąd oddalił jej skargę o stwierdzenie nieważności decyzji Parlamentu Europejskiego z dnia 14 czerwca 2017 r. w sprawie uchylenia jej immunitetu parlamentarnego (zwanej dalej „sporną decyzją").

2. W niniejszej sprawie Trybunał będzie musiał wypowiedzieć się w przedmiocie zakresu immunitetu, z którego korzysta każdy poseł do Parlamentu Europejskiego na mocy załączonego do traktatów UE i FUE Protokołu nr 7 w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej (zwanego dalej „protokołem")[2]. Trybunał będzie miał okazję potwierdzić swoje orzecznictwo w tej dziedzinie, w szczególności zasady ustanowione w wyroku z dnia 6 września 2011 r., Patriciello[3], i przedstawić w ten sposób wytyczne i użyteczne wskazówki, przyczyniające się do lepszej współpracy między Parlamentem Europejskim a władzami sądowniczymi państw członkowskich.

II. Ramy prawne

3. Artykuł 8 protokołu stanowi:

„Wobec członków Parlamentu Europejskiego nie można prowadzić dochodzenia, postępowania sądowego ani też ich zatrzymywać z powodu ich opinii lub stanowiska zajętego przez nich w głosowaniu w czasie wykonywania przez nich obowiązków służbowych".

1 Język oryginału: francuski.

2 Dz.U. 2016, C 202, s. 266.

3 Wyrok z dnia 6 września 2011 r., Patriciello (C-163/10, zwany dalej „wyrokiem Patriciello", EU:C:2011:543).

4. Artykuł 9 tego protokołu stanowi:

„Podczas sesji Parlamentu Europejskiego jego członkowie korzystają:

a) na terytorium swojego państwa – z immunitetów przyznawanych członkom parlamentu ich państwa;

b) na terytorium innego państwa członkowskiego – z immunitetu chroniącego przed zatrzymaniem oraz immunitetu jurysdykcyjnego.

Immunitet chroni także członków podczas ich podróży do i z miejsca, gdzie odbywa się posiedzenie Parlamentu Europejskiego.

Nie można powoływać się na immunitet, w przypadku gdy członek został schwytany na gorącym uczynku, i nie może on stanowić przeszkody w wykonywaniu przez Parlament Europejski prawa uchylenia immunitetu w odniesieniu do któregokolwiek ze swoich członków".

5. Artykuł 5 ust. 2 regulaminu wewnętrznego Parlamentu Europejskiego (8. kadencji – lipiec 2014 r.) (zwanego dalej „regulaminem wewnętrznym") stanowi:

„Immunitet parlamentarny nie jest osobistym przywilejem posła, lecz gwarancją niezależności Parlamentu jako całości oraz jego członków".

III. Okoliczności powstania sporu

6. Wnosząca odwołanie, Mylène Troszczynski (zwana dalej „wnoszącą odwołanie"), została w dniu 1 lipca 2014 r. wybrana do Parlamentu Europejskiego.

7. W dniu 23 września 2015 r. na jej koncie w serwisie Twitter opublikowano fotografię, na której znajdowała się grupa kobiet w ubraniach zasłaniających całe ich twarze z wyjątkiem oczu, zdająca się czekać przed kasą świadczeń rodzinnych (CAF). Do fotografii dołączono następujący komentarz: „CAF w Rosny-sous-Bois w dniu 9 grudnia 2014 r. Myślałam, że noszenie chust zakrywających całą twarz jest zakazane przez prawo" (zwany dalej „spornym tweetem").

8. W dniu 27 listopada 2015 r. dyrektor generalny CAF w Seine-Saint-Denis (Francja) złożył zawiadomienie o popełnieniu przestępstwa połączone z powództwem adhezyjnym o zniesławienie administracji publicznej.

9. W dniu 19 stycznia 2016 r. procureur de la République de Bobigny (prokurator republiki w Bobigny, Francja) rozpoczął czynności sprawdzające w przedmiocie zarzutów dotyczących nawoływania do nienawiści lub przemocy wobec osoby lub grupy osób ze względu na ich pochodzenie, przynależność lub brak przynależności do określonej grupy etnicznej, narodowość, rasę lub religię oraz publicznego zniesławienia.

10. Wnosząca odwołanie została wezwana przez sędziego prowadzącego postępowanie przygotowawcze do pierwszego stawiennictwa w dniu 20 września 2016 r. W następstwie odmowy podporządkowania się przez nią temu wezwaniu ze względu na europejski immunitet parlamentarny sędzia prowadzący postępowanie wystąpił w dniu 23 września 2016 r. z pismem o złożenie do Parlamentu wniosku o uchylenie rzeczonego immunitetu.

11. Pismem z dnia 1 grudnia 2016 r. prokurator generalny przy cour d'appel de Paris (sądzie apelacyjnym w Paryżu, Francja) przekazał, z przychylną opinią, wniosek sędziego prowadzącego postępowanie do francuskiego ministra sprawiedliwości w celu przekazania tego wniosku przewodniczącemu Parlamentu. W tym samym dniu francuski minister sprawiedliwości przekazał przewodniczącemu Parlamentu wniosek o uchylenie immunitetu parlamentarnego wnoszącej odwołanie złożony przez prowadzącego postępowanie sędziego tribunal de grande instance de Bobigny (sądu okręgowego w Bobigny, Francja).

12. W dniu 16 stycznia 2017 r. przewodniczący Parlamentu ogłosił na posiedzeniu plenarnym, że wniosek ten zostanie przesłany do komisji prawnej.

13. W dniu 11 kwietnia 2017 r. komisja prawna wysłuchała stanowiska wnoszącej odwołanie. Komisja przedstawiła swoje sprawozdanie w dniu 12 czerwca 2017 r.

14. Decyzją z dnia 14 czerwca 2017 r. Parlament uchylił immunitet wnoszącej odwołanie.

15. Po wniesieniu skargi do Sądu prowadzący postępowanie wiceprezes tribunal de grande instance de Bobigny (sądu okręgowego w Bobigny) postanowieniem z dnia 26 kwietnia 2018 r. postawił wnoszącą odwołanie przed tribunal correctionnel (sądem karnym, Francja).

IV. Przebieg postępowania przed Sądem i zaskarżony wyrok

16. Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 12 sierpnia 2017 r. wnosząca odwołanie wniosła skargę o stwierdzenie nieważności spornej decyzji oraz o zadośćuczynienie za podnoszoną krzywdę wyrządzoną jej przez tę decyzję.

17. Na poparcie żądań wnosząca odwołanie podniosła cztery zarzuty: pierwszy dotyczący naruszenia art. 8 protokołu; drugi – naruszenia art. 9 protokołu; trzeci – naruszenia obowiązku uzasadnienia, a także zasady równego traktowania i zasady dobrej administracji; czwarty – naruszenia prawa do obrony oraz niezgodności z prawem art. 9 ust. 9 i art. 150 ust. 2 regulaminu wewnętrznego.

18. Sąd rozpatrzył dwa pierwsze zarzuty łącznie, przypominając na wstępie orzecznictwo, zgodnie z którym jeżeli Parlament dojdzie do wniosku, że okoliczności faktyczne leżące u podstaw wniosku o uchylenie immunitetu parlamentarnego nie są objęte art. 8 protokołu, ma on obowiązek sprawdzenia, czy w odniesieniu do tych okoliczności faktycznych posłowi przysługuje immunitet przewidziany w art. 9 protokołu, a jeśli tak, to powinien zdecydować, czy należy ten immunitet uchylić, czy też nie.

19. Co się tyczy argumentacji przedstawionej przez wnoszącą odwołanie na poparcie tych dwóch zarzutów Sąd na potrzeby analizy podzielił ją na pięć zastrzeżeń: zastrzeżenie pierwsze, wywodzone z zastosowania do spornego tweeta art. 26 konstytucji francuskiej; zastrzeżenie drugie, dotyczące okoliczności, że rzeczony tweet stanowi opinię wyrażoną w ramach wykonywania przez wnoszącą odwołanie obowiązków parlamentarnych w rozumieniu art. 8 protokołu; zastrzeżenie trzecie, oparte na naruszeniu prawa podstawowego do wolności wypowiedzi, które Parlament miał popełnić uchylając niesłusznie immunitet parlamentarny wnoszącej odwołanie; zastrzeżenie czwarte, wywodzone z okoliczności, że wnosząca odwołanie nie jest autorem spornego tweeta; i zastrzeżenie piąte, związane z naruszeniem niezależności wnoszącej odwołanie oraz Parlamentu.

20. Jeśli chodzi o pierwsze zastrzeżenie, Sąd oddalił je jako nieistotne dla sprawy. Sąd stwierdził w pkt 41 zaskarżonego wyroku, że powód, dla którego Parlament uznał, iż wnosząca odwołanie nie może skorzystać z art. 26 konstytucji francuskiej, nie wiąże się z faktem publikacji spornego oświadczenia na Twitterze, lecz raczej z tym, że sporny tweet nie może zostać uznany za opinię ani stanowisko zajęte w głosowaniu w czasie wykonywania obowiązków parlamentarnych wnoszącej odwołanie w rozumieniu art. 8 protokołu.

21. Co się tyczy drugiego zastrzeżenia – Sąd oddalił je w pkt 54 zaskarżonego wyroku jako bezzasadne. Stwierdził on, że sporny tweet miał na celu w istocie krytykę nieprzestrzegania francuskiej ustawy zakazującej ukrywania twarzy w przestrzeni publicznej. Ponieważ tweet odnosił się do konkretnego wydarzenia, które miało odbywać się z naruszeniem prawa francuskiego przed siedzibą organu odpowiedzialnego za świadczenie usługi publicznej na terytorium francuskim, i nie można go utożsamiać z zajęciem bardziej ogólnego stanowiska w kwestiach bieżących lub rozpatrywanych przez Parlament, Sąd orzekł, że Parlament nie popełnił oczywistego błędu w ocenie, uznając, iż zarzuty postawione wnoszącej odwołanie nie dotyczyły opinii ani stanowiska zajętego w głosowaniu w czasie wykonywania obowiązków służbowych deputowanej do Parlamentu w rozumieniu art. 8 protokołu.

22. Co się tyczy trzeciego zastrzeżenia – Sąd oddalił je jako również bezzasadne, w pkt 59 zaskarżonego wyroku, przypominając, że art. 8 protokołu ma na celu ochronę swobody wypowiedzi i niezależności posłów, a zatem jest „ściśle związany z wolnością wypowiedzi". Biorąc pod uwagę, że czyny zarzucane wnoszącej odwołanie nie były objęte zakresem tego artykułu, Sąd przyjął, że Parlament nie naruszył tej wolności.

23. Czwarte zastrzeżenie Sąd oddalił jako nieistotne dla sprawy. Sąd wskazał w pkt 61 i 62 zaskarżonego wyroku, po pierwsze, że „kwestia tego, czy w chwili złożenia wniosku były spełnione przesłanki uchylenia immunitetu, jest odrębna od ustalenia, czy czyny zarzucane danemu posłowi zostały udowodnione", a po drugie, że zadaniem Parlamentu nie jest orzekanie w przedmiocie możliwości przypisania tych czynów wnoszącej odwołanie ani ustalenie, czy była ona autorką spornego tweeta.

24. Wreszcie zastrzeżenie piąte, zidentyfikowane przez Sąd w ramach zarzutów pierwszego i drugiego, zostało oddalone jako bezzasadne. Sąd w pkt 66 i 67 zaskarżonego wyroku stwierdził, że ponieważ art. 9 protokołu wyraźnie przewiduje możliwość uchylenia immunitetu, z którego korzystają posłowie na podstawie tego postanowienia, „nie można w konsekwencji czynić Parlamentowi zarzutu z tego, że w świetle okoliczności sprawy i na wniosek przekazany przez francuskiego ministra sprawiedliwości uznał on, iż należy uchylić wynikający z [protokołu] immunitet wnoszącej odwołanie […], aby umożliwić kontynuację postępowania przygotowawczego prowadzonego przez francuskie władze sądownicze". W każdym razie, zdaniem Sądu, wnosząca odwołanie nie wskazała żadnej okoliczności mogącej prowadzić do wniosku, że Parlament naruszył w niniejszym przypadku jej niezależność wynikającą z faktu bycia posłem.

25. Następnie, co się tyczy zarzutu trzeciego, którego część pierwsza dotyczy naruszenia obowiązku uzasadnienia oraz zasady równego traktowania, a druga – naruszenia zasady dobrej administracji – Sąd oddalił go w całości w pkt 102 zaskarżonego wyroku.

26. W ramach części pierwszej wnosząca odwołanie podniosła co do istoty, że należało wobec niej zastosować zasadę nr 2 komunikatu dla posłów nr 11/2003 Komisji Prawnej i Rynku Wewnętrznego Parlamentu, z dnia 6 czerwca 2003 r., którego przedmiotem jest „Uchylenie immunitetu zgodnie z art. [9] Protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów. Zasady ustanowione na podstawie spraw dotyczących wyrażania opinii" (zwanego dalej „komunikatem nr 11/2003"), zgodnie z którym „zasada podstawowa zakłada, że w przypadku gdy czyny zarzucane posłowi wchodzą w zakres jego działalności politycznej lub są z nią bezpośrednio związane, immunitet nie zostanie uchylony".

27. Oddalając ten argument, Sąd oparł się na orzecznictwie, zgodnie z którym komunikat nr 11/2003 nie może wiązać sądu, ponieważ nie jest aktem Parlamentu w rozumieniu art. 288 TFUE [4]. Sąd zauważył, po pierwsze, że ponieważ wnosząca odwołanie nie sprecyzowała ani działań i wypowiedzi zarzucanych posłom, których wskazała jako beneficjentów wspomnianego komunikatu, ani okoliczności, w jakich miały miejsce rozpatrywane czyny, nie wykazała ona, że sytuacja tych posłów była porównywalna z sytuacją wnoszącej odwołanie. Po drugie, ponieważ w niniejszej sprawie nie istniał bezpośredni związek między spornym tweetem i obowiązkami parlamentarnymi wnoszącej odwołanie, nie wykazała ona też, że Parlament odstąpił od zasady nr 2 (pkt 81 zaskarżonego wyroku).

28. W ramach drugiej części zarzutu trzeciego wnosząca odwołanie podniosła co do istoty, że Parlament naruszył zasadę dobrej administracji przez to, że nie stwierdził w niniejszym przypadku istnienia fumus persecutionis, zdefiniowanego w komunikacie nr 11/2003, a mianowicie sytuacji, w której należało domniemywać, iż postępowanie przeciwko wnoszącej odwołanie zostało wszczęte z zamiarem utrudnienia jej działalności politycznej. Zdaniem wnoszącej odwołanie, postępowanie to zostało wszczęte przez ówczesnego francuskiego ministra sprawiedliwości, który był zadeklarowanym przeciwnikiem partii politycznej Front national (zwanej dalej Frontem Narodowym), której przedstawicielką jest wnosząca odwołanie. Co więcej, postępowanie to zostało rozpoczęte w przeddzień kampanii wyborczej.

29. Sąd oddalił drugą część zarzutu trzeciego, wskazując w pierwszej kolejności, że wnosząca odwołanie nie przedstawiła „żadnego konkretnego dowodu, poza różnicą w doktrynie politycznej, mogącego wykazać, że rząd francuski, a w szczególności francuski minister sprawiedliwości, dopuścił się prześladowania Frontu Narodowego", ani że „to jej przynależność do Frontu Narodowego spowodowała, wyłącznie lub chociażby w części, wszczęcie czynności sprawdzających w niniejszej sprawie" [5].

30. W drugiej kolejności Sąd stwierdził, że nic nie pozwala uznać, iż wniosek o uchylenie immunitetu parlamentarnego wnoszącej odwołanie został złożony w ramach postępowania, które toczyło się w sposób nieprawidłowy, w szczególności w odniesieniu do jego terminu.

31. W trzeciej kolejności Sąd – powtórzywszy, że kwestia tego, czy przesłanki uchylenia immunitetu parlamentarnego są spełnione w chwili złożenia wniosku, jest odrębna od tego, czy czyny zarzucane danemu posłowi zostały wykazane – wskazał, że żaden z elementów powołanych przez wnoszącą odwołanie w tym kontekście: primo, że tweeta zamieścił bez jej wiedzy jej asystent, secundo, że sporny obraz był fotomontażem utworzonym z ogólnodostępnego zdjęcia, który był już rozpowszechniany i udostępniany w Internecie, nie powodując wszczęcia żadnych postępowań karnych, w szczególności z inicjatywy CAF w Seine-Saint-Denis, tertio, że wnosząca odwołanie usunęła tweet niezwłocznie po powzięciu o nim wiadomości, oraz quarto, że w przypadku wydania wyroku skazującego groziła jej kara dodatkowa w postaci utraty biernego prawa wyborczego, a także utrata mandatu posłanki europejskiej i wszystkich jej mandatów wyborczych, nie znajduje się „pośród okoliczności, które Parlament powinien wziąć pod uwagę przy ustalaniu spełnienia w danym przypadku przesłanek uchylenia immunitetu parlamentarnego" [6].

32. Tytułem uzupełnienia Sąd stwierdził, że postanowienie o przekazaniu sprawy do sądu karnego, wydane przez wiceprezesa tribunal de grande instance de Bobigny (sądu okręgowego w Bobigny) po wydaniu spornej decyzji, przedstawione na rozprawie, podważa argumentację wnoszącej odwołanie dotyczącą istnienia fumus persecutionis po stronie francuskich władz sądowniczych. Sąd podkreślił

4 Wyrok z dnia 17 stycznia 2013 r., Gollnisch/Parlament (T-346/11 i T-347/11, EU:T:2013:23, pkt 107).

5 Punkty 88 i 99 zaskarżonego wyroku.

6 Punkt 96 zaskarżonego wyroku.

w tym względzie, że zgodnie z rzeczonym postanowieniem okoliczność, iż wnosząca odwołanie nie jest autorem spornego tweeta, nie stoi na przeszkodzie ściganiu jej na podstawie loi du 29 juillet 1881 sur la liberté de la presse (francuskiej ustawy z dnia 29 lipca 1881 r. o wolności prasy, zwanej dalej „ustawą z dnia 29 lipca 1881 r.").

33. Wreszcie w pkt 105–120 zaskarżonego wyroku Sąd zbadał i oddalił czwarty zarzut zmierzający do stwierdzenia nieważności, dotyczący naruszenia prawa do obrony oraz niezgodności z prawem art. 9 ust. 9 i art. 150 ust. 2 regulaminu wewnętrznego.

V. Postępowanie przed Trybunałem i żądania stron

34. Wnosząca odwołanie wnosi do Trybunału o:

– uchylenie zaskarżonego wyroku,

– stwierdzenie nieważności spornej decyzji;

– rozstrzygnięcie co do kwoty, jaka ma zostać przyznana wnoszącej odwołanie z tytułu kosztów postępowania;

– obciążenie Parlamentu kosztami postępowania.

35. Parlament wnosi do Trybunału o:

– oddalenie odwołania w całości oraz

– obciążenie wnoszącej odwołanie kosztami postępowania.

VI. Analiza prawna

A. Uwagi wstępne

1. Rola i statut posłów do Parlamentu Europejskiego

36. Posłowie do Parlamentu Europejskiego są przedstawicielami obywateli Unii. Wsłuchują się w problemy obywateli, grup interesów i przedsiębiorstw. Są wybierani w powszechnych wyborach, bezpośrednich, wolnych oraz tajnych, na pięcioletnią kadencję i stanowią łącznik między obywatelami a różnymi instytucjami. Jako członkowie Parlamentu zapewniają legitymację demokratyczną całemu procesowi integracji. Posłowie do Parlamentu Europejskiego nie tylko odgrywają centralną rolę w procesie legislacyjnym, będąc w szczególności uprawnieni do proponowania poprawek do projektów aktów poddanych głosowaniu przez nich, ale mogą również proponować rezolucje we wszystkich obszarach swoich kompetencji. Wpływają również na działalność Rady i Komisji Europejskiej, ponieważ mogą zachęcać te instytucje do działania. Uczestniczą zatem w podejmowaniu decyzji w doniosłych problemach współczesnych, takich jak zmiany klimatyczne, migracje, prawa człowieka na świecie, umowy z państwami trzecimi lub organizacjami międzynarodowymi oraz reglamentacja rynków finansowych. Ponadto posłowie do Parlamentu Europejskiego wykonują istotne uprawnienia kontrolne, ponieważ głosują nad budżetem Unii, zatwierdzają skład Komisji, mogą powoływać komisje śledcze, a nawet uchwalić wotum nieufności wobec członków Komisji, którzy muszą wówczas złożyć rezygnację.

37. Aby zapewnić posłom do Parlamentu Europejskiego możliwość wykonywania mandatu w sposób całkowicie niezależny i pozbawiony ingerencji, przyznaje się im szczególny status. Jak Trybunał wskazał w wyroku Marra[7] immunitet parlamentarny posłów do Parlamentu Europejskiego, ustanowiony w art. 8 i 9 protokołu, obejmuje dwie formy ochrony przyznawanej zazwyczaj członkom parlamentów krajowych państw członkowskich, czyli immunitet z uwagi na opinie lub stanowisko zajęte w głosowaniu przy wykonywaniu obowiązków parlamentarnych oraz nietykalność poselską, obejmującą co do zasady immunitet jurysdykcyjny[8]. Należy zauważyć, że immunitet przyznany posłom przez protokół nie ma na celu zapewnienia im osobistej korzyści, lecz ma na celu ochronę Parlamentu w ramach jego działalności przed przeszkodami lub ryzykiem zakłócenia jego prawidłowego funkcjonowania, jak ostatnio Trybunał przypomniał w sprawie Junqueras Vies[9].

38. Zatem upoważnienie Parlamentu do samodzielnego decydowania, czy postępowanie sądowe wszczęte przeciwko jednemu z jego członków nie ma na celu naruszenia jego funkcjonowania, jest zbieżne z powyższymi względami. Jak wynika bowiem z art. 9 akapit trzeci protokołu, ów szczególny status nie może stanowić przeszkody w wykonywaniu przez Parlament prawa do uchylenia immunitetu jednego z jego członków. Parlament uchylił immunitet wnoszącej odwołanie w następstwie wniosku władz francuskich właśnie na podstawie tego postanowienia. W sporze przed Sądem wnosząca odwołanie zarzuciła Parlamentowi, poza naruszeniem szeregu gwarancji proceduralnych, że zastosował postanowienia protokołu w sposób niezgodny z prawem, poprzez to, że niewłaściwie określił zakres przysługującego jej immunitetu parlamentarnego. Natomiast w niniejszej sprawie wnosząca odwołanie zarzuca Sądowi „oczywisty błąd w ocenie", który – aby móc w odpowiedni sposób rozpatrzyć odwołanie – należy zdefiniować z proceduralnego punktu widzenia.

2. Aspekty proceduralne, które należy uwzględnić w ramach niniejszego odwołania

39. Na poparcie odwołania wnosząca odwołanie podnosi dwa zarzuty, ujęte w jednym dziale, zatytułowanym „Naruszenie przez Sąd prawa Unii – naruszenie prawa i błąd w kwalifikacji prawnej okoliczności faktycznych – oczywisty błąd w ocenie". Wnosząca odwołanie zarzuca Sądowi, że popełnił „oczywisty błąd w ocenie" przy analizie zarówno drugiego, jak i trzeciego zarzutu skargi o stwierdzenie nieważności wniesionej na sporną decyzję na podstawie art. 263 TFUE. Jej zdaniem każdy z dwóch zarzucanych błędów w ocenie ma „wpływ na dokonaną przez Sąd kwalifikację prawną ściganych wypowiedzi i ich kontekstu oraz na brak zastosowania art. 8 i 9 protokołu na rzecz [wnoszącej odwołanie]".

40. Przed przystąpieniem do analizy tych dwóch zarzutów chciałbym wskazać, że wnosząca odwołanie posługuje się mało precyzyjną terminologią opisującą błędy zarzucane Sądowi. Ponadto, jak zobaczymy dalej, nie jest jasno określone, w jaki sposób zarzucane Sądowi błędy w ocenie podniesione przez wnoszącą odwołanie mogą podważyć ważność prawną niektórych wniosków, które Sąd sformułował w zaskarżonym wyroku. Z uwagi na powyższe konieczne wydaje mi się przypomnienie zasad charakteryzujących postępowanie odwoławcze, które posłużą jako punkty odniesienia w mojej analizie.

41. Zgodnie z art. 256 ust. 1 akapit drugi TFUE i art. 58 akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej odwołanie jest ograniczone do kwestii prawnych, a jego podstawę powinien stanowić brak właściwości Sądu, naruszenie procedury w postępowaniu przed Sądem wpływające niekorzystnie na interesy wnoszącego odwołanie lub naruszenie prawa Unii przez Sąd. Ocena okoliczności faktycznych i dowodów nie stanowi, z wyjątkiem przypadków, kiedy doszło do ich przeinaczenia, kwestii prawnej podlegającej kontroli Trybunału w ramach odwołania[10]. W tym

7 Wyrok z dnia 21 października 2008 r., Marra (C-200/07 i C-201/07, EU:C:2008:579).

8 Wyrok z dnia 21 października 2008 r., Marra (C-200/07 i C-201/07, EU:C:2008:579, pkt 24).

9 Wyrok z dnia 19 grudnia 2019 r. (C-502/19, EU:C:2019:1115, pkt 82–84).

10 Postanowienia: z dnia 16 września 2010 r., Dominio de la Vega/OHIM (C-459/09 P, niepublikowane, EU:C:2010:533, pkt 44); z dnia 21 marca 2019 r., Gollnisch/Parlament (C-330/18 P, niepublikowane, EU:C:2019:240, pkt 109).

kontekście przeinaczenie ma miejsce wówczas, gdy bez nowych dowodów ocena dowodów istniejących wydaje się oczywiście błędna lub oczywiście sprzeczna z ich brzmieniem [11]. Trybunał jest natomiast właściwy do kontroli ich kwalifikacji prawnej i skutków prawnych, jakie wywiódł z nich Sąd [12]. Zarzuty podniesione przez wnoszącą odwołanie należy poniżej zbadać na podstawie tych zasad.

B. W przedmiocie pierwszego zarzutu odwołania

1. Argumenty stron

42. Przede wszystkim, co się tyczy błędu w ocenie, jaki miał zostać popełniony podczas analizy drugiego zarzutu skargi, wnosząca odwołanie zarzuca Sądowi, że stwierdził, po pierwsze, że zdarzenie, które komentuje sporny tweet, ze względu na jego lokalizację geograficzną we Francji, nie należy do obszaru zainteresowań posła do Parlamentu Europejskiego, po drugie, że opinia musi być stanowiskiem ogólnym i nie może odnosić się do konkretnego wydarzenia, a po trzecie, że „fakt, iż poseł podkreśla zachowanie sprzeczne z prawem francuskim, nie jest kwestią bieżącą".

43. Wnosząca odwołanie podnosi przeciwko pierwszemu w jej przekonaniu błędnemu stwierdzeniu Sądu, że każdy członek Parlamentu jest wybierany ze swego państwa, reprezentuje swych wyborców i powinien w trakcie jego mandatu utrzymywać z nimi konieczne więzi, „odnosząc się w szczególności do faktów, które ich interesują lub ich dotyczą".

44. W odniesieniu do drugiego w jej przekonaniu błędnego stwierdzenia Sądu wnosząca odwołanie podnosi, po pierwsze, że jest ono sprzeczne z komunikatem nr 11/2003, a w szczególności z jego zasadą nr 2, po drugie, że na mocy ustawy z dnia 29 lipca 1881 r. sporny tweet jest uważany za opinię, a po trzecie, że zgodnie ze stanowiskiem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w wyroku z dnia 8 października 2009 r. w sprawie Brunet-Lecomte i Tanant przeciwko Francji [13], „treści obraźliwe, zniesławiające lub innego rodzaju mogą stać się elementem debaty politycznej i podlegać ochronie na podstawie prawa podstawowego, jakim jest wolność wypowiedzi, gdy istnieje ogólny interes w celu ich dyskutowania".

45. Wnosząca odwołanie kwestionuje trzecie w jej przekonaniu błędne stwierdzenie Sądu, podnosząc, po pierwsze, że noszenie chust zakrywających całą twarz w przestrzeni publicznej, jako zewnętrzny przejaw przynależności do islamu, jest „tematem budzącym powszechne zainteresowane, który dotyczy zarówno życia publicznego, jak i praw kobiet", a po drugie, że Sąd powinien był zastosować orzecznictwo ustanowione w wyroku Patriciello, w zakresie, w jakim w celu odmowy uchylenia immunitetu parlamentarnego posła powołał się on na „interes publiczny jego wyborców, w ramach jego działalności politycznej".

46. Parlament twierdzi, że te trzy zastrzeżenia opierają się na błędnym zrozumieniu zaskarżonego wyroku. Podnosi on w pierwszej kolejności, odnosząc się do pkt 53 zaskarżonego wyroku, że Sąd nie twierdzi, iż skomentowane wydarzenie z uwagi na jego lokalizację geograficzną we Francji nie należy do obszaru zainteresowań posła do Parlamentu Europejskiego, lecz raczej że sporny tweet odnosił się do określonego wydarzenia i nie można utożsamiać go z ogólniejszym stanowiskiem w kwestiach bieżących lub rozpatrywanych przez Parlament.

11 Postanowienie z dnia 21 marca 2019 r., Gollnisch/Parlament (C-330/18 P, niepublikowane, EU:C:2019:240, pkt 110).

12 Opinia rzecznika generalnego N. Jääskinena w sprawie Belgia/Deutsche Post i DHL International (C-148/09 P, EU:C:2010:726, pkt 76).

13 Wyrok ETPC z dnia 8 października 2009 r. (CE:ECHR:2009:1008JUD001266206).

47. W drugiej kolejności – zdaniem Parlamentu Sąd nie wskazał, że opinia powinna stanowić ogólne stanowisko, które nie może odnosić się do konkretnego wydarzenia, lecz raczej że rozpatrywana konkretna opinia nie ma bezpośredniego związku o charakterze oczywistym z obowiązkami parlamentarnymi wnoszącej odwołanie.

48. W trzeciej kolejności – zdaniem Parlamentu Sąd nie orzekł, że fakt, iż poseł podkreśla zachowanie sprzeczne z prawem krajowym, nie stanowi kwestii bieżącej, lecz jedynie że spornego tweeta nie można traktować jako bardziej ogólnego stanowiska w kwestiach bieżących.

49. Ponadto, jeśli chodzi o odwołanie się do wyroku Patriciello, Parlament podkreśla, że omawiany cytat pochodzi z pkt 12 tego wyroku, który stanowi część przedstawienia okoliczności faktycznych w sprawie zawisłej przed Trybunałem, a nie rozumowania Trybunału.

2. Ocena

a) Brak bezpośredniego związku o charakterze oczywistym między rozpatrywanym działaniem a obowiązkami normalnie wykonywanymi przez posła do Parlamentu Europejskiego

50. Pragnę podkreślić na wstępie, że z art. 8 protokołu jasno wynika, że wobec członków Parlamentu Europejskiego „nie można prowadzić dochodzenia, postępowania sądowego ani też ich zatrzymywać z powodu ich opinii lub stanowiska zajętego przez nich w głosowaniu *w czasie wykonywania przez nich obowiązków służbowych*” [14]. Analiza językowa tego postanowienia pozwala na wyciągnięcie wniosku, że poseł do Parlamentu Europejskiego może jak najbardziej powołać się na swój immunitet parlamentarny, o ile istnieje *wystarczająco ścisły związek* między jego opiniami lub stanowiskiem w głosowaniu a normalnie wykonywanymi obowiązkami służbowymi. Do takiego wniosku można również dojść analizując owe postanowienie z uwzględnieniem jego celu, przypomnianego już w uwagach wstępnych [15], polegającego na ochronie prawidłowego funkcjonowania Parlamentu przed jakąkolwiek ingerencją.

51. Wykładnię tę potwierdza wyrok Patriciello, w którym Trybunał dokonał wykładni tego postanowienia, zgodnie z którą „związek między wyrażoną opinią a obowiązkami parlamentarnymi *powinien być bezpośredni i oczywisty*” [16]. W tym kontekście należy zauważyć, że Trybunał przyjął raczej zawężającą wykładnię pojęcia „immunitetu” [17], i to z powodów, które wydają mi się istotne. Trybunał wyjaśnił, że immunitet ustanowiony w art. 8 protokołu „może w definitywny sposób uniemożliwić organom sądowym i sądom krajowym wykonywanie przysługujących im uprawnień dotyczących ścigania i karania przestępstw w celu zapewnienia przestrzegania porządku publicznego na ich terytorium, a w konsekwencji całkowicie pozbawić w ten sposób osoby, które doznały uszczerbku w wyniku tych oświadczeń, dostępu do wymiaru sprawiedliwości, w tym ewentualnie w celu uzyskania w postępowaniu cywilnym odszkodowania z tytułu poniesionej szkody” [18]. W rezultacie ocena spełnienia przesłanek pozwalających posłowi do Parlamentu Europejskiego powołanie się w sposób ważny na immunitet musi mieć charakter indywidualny [19].

14 Podkreślenie moje.

15 Zobacz pkt 38 niniejszej opinii.

16 Wyrok Patriciello, pkt 35. Podkreślenie moje.

17 Zobacz podobnie R.S. Mehta, „Sir Thomas' blushes: protecting parliamentary immunity in modern parliamentary democracies”, *European Human Rights Law Review*, 2012, nr 3, s. 309. Autor wskazuje, że nie jest łatwo określić obowiązki posła w sposób precyzyjny, ponieważ ich rola zmienia się z biegiem czasu i dostosowuje do różnych konkretnych okoliczności. Zdaniem autora niechęć do zaakceptowania sytuacji, w której poseł wypowiada się w kwestiach lokalnych, jest zrozumiała, biorąc pod uwagę, że ostatecznie Unia to „twór o ograniczonych kompetencjach”. Z drugiej strony akceptowanie jedynie działalności związanej z podmiotami ponadnarodowymi stanowiłoby podejście zbyt restrykcyjne, w szczególności gdy aspekty lokalne i regionalne okazują się istotne dla polityki Unii, na przykład w dziedzinie pomocy dla rolnictwa, rozwoju regionalnego i przepisów prawa migracyjnego.

18 Wyrok Patriciello, pkt 34.

19 Wyrok Patriciello, pkt 37, 38.

52. Mając powyższe na uwadze, stwierdzam, że między okolicznościami niniejszego sporu a okolicznościami sprawy Patriciello istnieją pewne podobieństwa, które wydaje mi się istotne wskazać dla lepszego zrozumienia rozumowania Sądu. W obu sprawach tych posłowie, o których mowa, wypowiadają się – czy to samodzielnie, czy za pośrednictwem osób trzecich – na temat okoliczności faktycznych, które miały mieć miejsce poza Parlamentem i nie mają żadnego oczywistego związku z obowiązkami posła do Parlamentu Europejskiego.

53. W sprawie Patriciello zainteresowany poseł wypowiedział się bowiem na temat potencjalnie bezprawnego zachowania funkcjonariusza policji w państwie członkowskim jego pochodzenia, które to okoliczności Trybunał uznał za „stosunkowo *odległe od obowiązków* posła do Parlamentu Europejskiego i w konsekwencji z trudem mogą[ce] wykazywać bezpośredni związek z interesem ogólnym obywateli". Jeśli chodzi o wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym na podstawie art. 267 TFUE, Trybunał uznał, z zastrzeżeniem oceny, której powinien dokonać sąd odsyłający, że „nawet jeżeli taka więź mogłaby być […] ustalona, nie będzie ona oczywista" [20].

54. W niniejszej sprawie francuskie władze sądownicze zarzucają wnoszącej odwołanie opublikowanie na jej koncie na Twitterze fotografii rzekomo związanej z wydarzeniem, które miało mieć miejsce w budynku organu władzy publicznej położonym w miejscowości znajdującej się na terytorium państwa członkowskiego pochodzenia wnoszącej odwołanie. Dokładniej rzecz ujmując – z pkt 52 zaskarżonego wyroku wynika, że sporny tweet miał na celu „krytykę nieprzestrzegania prawa francuskiego […] zakazującego ukrywania twarzy w przestrzeni publicznej przez grupę kobiet noszących odzież zakrywającą całość ich twarzy z wyjątkiem oczu, które to kobiety miały znajdować się przed CAF w Rosny-sous-Bois". Wydaje mi się, że związek między tym działaniem a typowymi obowiązkami posła do Parlamentu Europejskiego, opisanymi w moich uwagach wstępnych [21], nie jest oczywisty. W każdym razie nie bardziej niż w okolicznościach leżących u podstaw wyroku Patriciello. Nie dostrzegam żadnego związku z celami ani politykami Unii, na które Parlament powinien wpływać w ramach odgrywanej przez niego roli decydenta. Wydaje się, że rozpatrywane działanie również nie może wykraczać ponad poziom wyłącznie lokalny. W konsekwencji okoliczności obu spraw należy ocenić w ten sam sposób pod względem prawnym.

55. Podzielam zatem dokonaną przez Sąd w pkt 54 zaskarżonego wyroku ocenę w odniesieniu do braku bezpośredniego i oczywistego związku między czynami przypisanymi wnoszącej odwołanie i jej współpracownikom z jednej strony a wykonywaniem przez nią obowiązków posła z drugiej strony. Należy zatem stwierdzić, że Sąd nie naruszył prawa, potwierdzając, iż domniemane działanie nie dotyczyło opinii ani stanowiska zajętego przez wnoszącą odwołanie w głosowaniu w czasie wykonywania przez nią obowiązków posłanki do Parlamentu w rozumieniu art. 8 protokołu.

56. Przed zakończeniem tej części analizy chciałbym przedstawić kilka wyjaśnień w odniesieniu do pkt 12 wyroku Patriciello, któremu, jak się wydaje, wnosząca odwołanie przypisuje szczególne znaczenie dla wykładni protokołu. Podnosi ona w swoich uwagach, że wskazany fragment zawiera „zasady" prawa, które Sąd powinien był w stosunku do niej zastosować. Tymczasem należy stwierdzić, że omawiany fragment nie stanowi części uzasadnienia wyroku, lecz jest elementem streszczenia stanu faktycznego. W związku z tym nie można z niego wywieść żadnej zasady prawnej, która mogłaby być wiążąca dla Sądu. Ponadto w odniesieniu do wskazania powodów, dla których Parlament postanowił wówczas bronić immunitetu posła do Parlamentu Europejskiego, a mianowicie faktu, że poseł ten działał „w interesie publicznym jego wyborców, w ramach jego działalności politycznej", wystarczy zwrócić uwagę na okoliczność, że ocena leżąca u podstaw tej decyzji, oparta na zaleceniu komisji prawnej Parlamentu, nie miała żadnego wpływu na wykładnię art. 8 protokołu dokonaną przez

20 Wyrok Patriciello, pkt 36. Podkreślenie moje.

21 Zobacz pkt 36 niniejszej opinii.

Trybunał. Wręcz przeciwnie, z sentencji wyroku Patriciello wyraźnie wynika, że działanie takie jak opisane powyżej nie jest objęte immunitetem przyznanym w tym postanowieniu. Wynika z tego, że wnosząca odwołanie nie może powoływać się na czysto faktyczne ustalenia zawarte w pkt 12 wyroku Patriciello.

57. Ponieważ jedno z istotnych kryteriów określonych w art. 8 protokołu nie zostało spełnione, nie jest co do zasady konieczne badanie, czy dane działanie stanowi wyraz „opinii" w rozumieniu tego postanowienia. Trybunał w wyroku Patriciello ograniczył się bowiem do przypomnienia, że pojęcie to „trzeba rozumieć szeroko, jako obejmujące wypowiedzi lub oświadczenia, które ze względu na swoją treść odpowiadają twierdzeniom stanowiącym subiektywne oceny"[22], lecz nie dał sądowi odsyłającemu dodatkowych wskazówek umożliwiających mu sprawdzenie, czy rozpatrywane oświadczenia posła odpowiadały temu pojęciu. Nie można zatem kategorycznie wykluczyć, że każde oświadczenie odnoszące się do określonego tematu będącego przedmiotem debaty publicznej na szczeblu europejskim, jak tematy wymienione w moich uwagach wstępnych[23], i wyrażające osobiste przekonanie posła może stanowić taką opinię.

58. Zbadanie tej kwestii w każdym konkretnym przypadku należy do podmiotów, którym powierzono stosowanie protokołu i czuwanie nad jego właściwym stosowaniem, przede wszystkim do Parlamentu w przypadku złożenia do niego wniosku o uchylenie immunitetu[24]. Pragnę zauważyć, że w niniejszej sprawie Parlament w spornej decyzji powstrzymuje się od wyraźnego zakwalifikowania rozpatrywanego działania jako wyrażenia „opinii", co może być interpretowane jako chęć rozstrzygania wątpliwości na korzyść wnoszącej odwołanie. Można sobie wyobrazić takie podejście z uwagi na szerokie znaczenie tego pojęcia[25]. Trzeba zresztą odnotować, że kwestia ta nie została również wyraźnie poruszona w postępowaniu przed Sądem.

59. W każdym razie nie wydaje mi się, abym potrzebował zajmować się tą kwestią w niniejszym postępowaniu odwoławczym, biorąc pod uwagę, że zastrzeżenia podniesione przez wnoszącą odwołanie dotyczą wyłącznie dokonanej przez Sąd oceny kryterium „bezpośredniego i oczywistego związku" z obowiązkami posła do Parlamentu Europejskiego. Rozpatrywanie kwestii, czy fotomontaż związany ze zdarzeniem, które być może nigdy nie nastąpiło, stanowi wyrażenie „opinii" w rozumieniu art. 8 protokołu, oznaczałoby przekroczenie zakresu kontroli sądowej właściwej dla postępowania odwoławczego.

22 Wyrok Patriciello, pkt 32.

23 Zobacz pkt 36 niniejszej opinii.

24 Jak wskazał Trybunał w wyroku z dnia 21 października 2008 r., Marra (C-200/07 i C-201/07, EU:C:2008:579, pkt 32–42), ocena warunków wprowadzania w życie immunitetu posła do Parlamentu Europejskiego należy do wyłącznej kompetencji sądów krajowych. Jeżeli stosując art. 8 protokołu, rzeczone sądy mają wątpliwości w kwestii jego wykładni, mogą na podstawie art. 267 TFUE przedłożyć Trybunałowi pytanie dotyczące wykładni tego artykułu protokołu, przy czym sądy ostatniej instancji są w takim przypadku zobowiązane wnieść sprawę do Trybunału. Jednakże Trybunał podkreślił, że Parlament Europejski oraz krajowe organy sądowe mają obowiązek współpracować w sposób lojalny w celu uniknięcia konfliktu przy wykładni i stosowaniu postanowień protokołu, co w praktyce oznacza, że jeżeli przed sądem krajowym zostało wniesione powództwo przeciwko posłowi do Parlamentu Europejskiego i sąd ten został poinformowany, że wszczęte zostało postępowanie w sprawie skorzystania z przywilejów i immunitetów przysługujących temu posłowi, rzeczony sąd powinien zawiesić postępowanie sądowe i zwrócić się do Parlamentu o zajęcie stanowiska w jak najkrótszym terminie.

25 Jak wskazał rzecznik generalny N. Jääskinen w opinii w sprawie Patriciello (C-163/10, EU:C:2011:379, pkt 80–87), dokonanie wyraźnego rozróżnienia między „sądami wartościującymi" a „oświadczeniami faktycznymi" w dziedzinie prawa jest z koncepcyjnego punktu widzenia trudne, a nawet niemożliwe. Podnosi on ponadto, że Europejski Trybunał Praw Człowieka nie stosuje czystej dychotomii tych dwóch pojęć, a mianowicie dokonuje rozróżnienia nie między „czystą opinią" a „twierdzeniem faktycznym", lecz między „twierdzeniami czysto faktycznymi" i „wyrażeniami mieszanymi", zawierającymi składniki zarazem faktyczne, jak i opinii. Rzecznik generalny broni opinii, że członek Parlamentu powinien być w stanie zasygnalizować obawy i bronić interesów wyborców. Z tego względu powinien, chroniony przez immunitet materialny, dysponować swobodą wypowiadania stwierdzeń faktycznych, które nie są sprawdzone lub które mogą okazać się błędne. Najczęściej będzie się to odnosiło do „wyrażeń mieszanych" w rozumieniu orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Członkowi Parlamentu należy w konsekwencji przyznać „dobrodziejstwo wątpliwości".

b) Analiza zastrzeżeń podniesionych przez wnoszącą odwołanie

60. Powyższe rozważania stanowią tło, na którym należy obecnie przeanalizować zastrzeżenia podniesione przez wnoszącą odwołanie. Jak wyjaśnię w tej analizie, wspomniane zastrzeżenia wynikają z nieprawidłowego odczytania zaskarżonego wyroku i wywołują wątpliwości co do zasadności [26] zarzutu pierwszego.

1) W przedmiocie zastrzeżenia pierwszego

61. Wbrew temu, co twierdzi wnosząca odwołanie, Sąd w pkt 53 zaskarżonego wyroku nie stwierdził, że powoływane zdarzenie komentowane w spornym tweecie nie należy, ze względu na jego zajście we Francji, do obszaru zainteresowań posła do Parlamentu Europejskiego. Przeciwnie, Sąd nie wykluczył w sposób kategoryczny, że wydarzenia związane z problematyką islamizmu i naruszania prawa kobiet – dotyczącą wielu państw na świecie, w tym Francji – mogą rzeczywiście stanowić kwestie dotyczące interesu publicznego.

62. Należy doprecyzować, że Sąd wyjaśnił w sposób konkretny w owym pkt 53, iż „za spornymi fotografią i tweetem kryje się raczej chęć podkreślenia zachowania sprzecznego z prawem francuskim, a nie troska o ochronę praw kobiet". Sąd doszedł na tej podstawie do wniosku, że „okoliczność, iż wnosząca odwołanie jest zastępcą członka komisji praw kobiet i równości płci Parlamentu, nie pozwala na powiązanie spornego tweeta z obowiązkami, które wykonuje ona w charakterze posła". Tej oceny okoliczności faktycznych – należącej do wyłącznej kompetencji Sądu – nie można podważyć w ramach postępowania odwoławczego, tym bardziej że wnosząca odwołanie nie przedstawiła żadnego dowodu wskazującego na ewentualne naruszenie prawa.

63. Stąd wniosek, że zastrzeżenie to należy oddalić, ponieważ wynika ono z błędnego zrozumienia zaskarżonego wyroku.

2) W przedmiocie zastrzeżenia drugiego

64. Wbrew temu, co twierdzi wnosząca odwołanie, Sąd nie stwierdził również, tytułem zasady, że opinia stanowi niewątpliwie ogólne stanowisko i nie może odnosić się do konkretnego wydarzenia. Z pkt 46 zaskarżonego wyroku wynika bowiem, że w celu zbadania, czy sporny tweet stanowił opinię wyrażoną przez wnoszącą odwołanie w ramach wykonywania przez nią obowiązków parlamentarnych, Sąd nie ograniczył tego pojęcia do stanowisk ogólnych z wykluczeniem wszelkich odniesień do konkretnych wydarzeń. Przeciwnie, Sąd oparł się na sformułowanym przez Trybunał i przytoczonym powyżej pojęciu „opinii" [27], zgodnie z którym opinię należy rozumieć szeroko, a zatem nie wykluczając żadnego z tych dwóch przypadków.

26 Zobacz postanowienia: z dnia 13 września 2012 r., Total i Elf Aquitaine/Komisja (C-495/11 P, niepublikowane, EU:C:2012:571, pkt 21); z dnia 19 czerwca 2019 r., Linak/EUIPO (C-820/18 P, niepublikowane, EU:C:2019:514, pkt 15, 18); a także z dnia 2 lipca 2019 r., Seven/Shenzhen Jiayz Photo Industrial (C-31/19 P, niepublikowane, EU:C:2019:554, pkt 9, 13).

27 Zobacz pkt 57 niniejszej opinii.

65. Niemniej jednak o ile opinia może z pewnością odnosić się do konkretnego wydarzenia, o tyle w niniejszej sprawie bezsporne jest, że sporny tweet dotyczy określonego wydarzenia, które miało się odbyć w miejscowości leżącej we Francji, i nie można utożsamiać go z bardziej ogólnym stanowiskiem w kwestiach bieżących lub rozpatrywanych zwykle przez Parlament podczas debaty lub prac w różnych komisjach [28], takich jak kwestie wskazane w moich uwagach wstępnych [29]. Należy pamiętać, że – jak wykazałem powyżej – temat ten nie ma bezpośredniego związku z obowiązkami parlamentarnymi wnoszącej odwołanie, jak tego wymaga art. 8 protokołu.

66. Ponieważ zastrzeżenie to opiera się na błędnym zrozumieniu zaskarżonego wyroku, proponuję je oddalić.

3) W przedmiocie zastrzeżenia trzeciego

67. Ustawa z dnia 29 lipca 1881 r., na którą powołuje się wnosząca odwołanie, uznając sporny tweet za „opinię", wydaje mi się pozbawiona znaczenia w obecnym kontekście, tym bardziej że zakres immunitetu przewidzianego w art. 8 protokołu należy ustalić wyłącznie na podstawie prawa Unii. Jak bowiem wskazał Trybunał w swoim orzecznictwie, w przeciwieństwie do nietykalności poselskiej określonej w art. 9 akapit pierwszy lit. a) protokołu, która zależy od prawa krajowego, zakres immunitetu określonego w art. 8 protokołu należy określić w braku odesłania do prawa krajowego jedynie na podstawie prawa Unii [30].

68. W konsekwencji proponuję oddalić również to zastrzeżenie, ponieważ ignoruje ono autonomiczny charakter prawa Unii.

c) Wniosek częściowy

69. Z powyższych względów zarzut pierwszy odwołania należy oddalić jako oczywiście bezzasadny.

C. W przedmiocie drugiego zarzutu odwołania

1. Argumenty stron

70. Jeśli chodzi o oczywisty błąd w ocenie, jaki miał zostać popełniony przez Sąd podczas analizy trzeciego zarzutu skargi, wnosząca odwołanie podnosi ponadto trzy zastrzeżenia.

71. Zastrzeżenie pierwsze dotyczy tego, że Sąd stwierdził, „że nie jest rolą Parlamentu weryfikowanie, czy czyny zarzucane danemu posłowi zostały udowodnione", chociaż Parlament zbadał te czyny, „uznając w swojej decyzji, że [wnosząca odwołanie] nie jest autorem tweeta".

72. W ramach drugiego zastrzeżenia wnosząca odwołanie zarzuca Sądowi, że nie wyciągnął odpowiednich konsekwencji prawnych z niektórych dokumentów zawartych w aktach sprawy, w szczególności z art. 42 ustawy z dnia 29 lipca 1881 r., który ustanawia „odpowiedzialność kaskadową" i dzięki temu umożliwia właściwym organom krajowym ściganie asystenta wnoszącej odwołanie, będącego autorem tweetu, odrębnie od wnoszącej odwołanie.

28 Zobacz podobnie opinia rzecznika generalnego N. Jääskinena w sprawie Patriciello (C-163/10, EU:C:2011:379, pkt 97), w której proponuje on zaklasyfikować do istoty immunitetu działania stanowiące w całym tego słowa znaczeniu obowiązki służbowe członka Parlamentu. Obejmowałyby one w szczególności opinie i stanowiska zajęte w głosowaniu na forum Parlamentu, w komisjach, delegacjach i organach politycznych Parlamentu oraz w grupach politycznych. Proponuje on, aby znajdowały się wśród nich działania takie jak udział w konferencjach, misjach i spotkaniach politycznych poza Parlamentem, podejmowane w charakterze członka Parlamentu.

29 Zobacz pkt 36 niniejszej opinii.

30 Wyrok z dnia 21 października 2008 r., Marra (C-200/07 i C-201/07, EU:C:2008:579, pkt 26); a także wyrok Patriciello, pkt 25.

73. Wreszcie w trzecim zastrzeżeniu wnosząca odwołanie zarzuca Sądowi, że z postanowienia o przekazaniu jej sprawy do sądu karnego wyciągnął „konsekwencję prawną przeciwną do treści [tego postanowienia]", zważywszy, że wnosząca odwołanie nie była autorką spornego tweeta i usunęła tweet niezwłocznie po powzięciu o nim wiadomości, co dowodzi, że nie miała ona zamiaru popełnienia przestępstwa. Ponadto okoliczność, że wnosząca odwołanie jako jedyna została postawiona przed sądem karnym, podczas gdy autor spornego tweeta skorzystał z przedawnienia karalności, wskazuje na „zawziętość sędziego" w stosunku do niej i świadczy o „zamiarze zaszkodzenia jej pod względem politycznym, przy czym zachowanie takie jest charakterystyczne dla fumus persecutionis".

74. Parlament uważa, że zarzut drugi jest niedopuszczalny. Przede wszystkim wnosząca odwołanie nie wyjaśniła, dlaczego przyjęta przez Sąd wykładnia art. 9 protokołu, zgodnie z którą do Parlamentu nie należy ustalenie, czy czyny zarzucane danemu posłowi zostały wykazane, jest błędna, a zatem na czym miałby polegać popełniony przez Sąd błąd. Wnosząca odwołanie nie wskazała też w sposób wystarczająco precyzyjny argumentów prawnych na poparcie swojej krytyki ani podstawy prawnej, według której Sąd powinien był dojść do odmiennego wniosku. To samo odnosi się do krytyki dotyczącej pkt 100 zaskarżonego wyroku, w którym Sąd stwierdził, że nie można zarzucać Parlamentowi braku wyciągnięcia konsekwencji z faktu, iż wnosząca odwołanie nie była autorem spornego tweeta i usunęła go, gdy tylko się o nim dowiedziała.

75. Następnie Parlament podnosi, że nie dostrzega konsekwencji prawnych, jakie zdaniem wnoszącej odwołanie Sąd powinien był wyciągnąć z art. 42 ustawy z dnia 29 lipca 1881 r., z uwagi na brak argumentów prawnych na poparcie jej krytyki i niewskazanie podstawy prawnej, na której Sąd powinien był orzec inaczej.

76. Wreszcie Parlament podnosi, że wnosząca odwołanie nie może kwestionować dokonanej przez Sąd oceny postanowienia przekazującego jej sprawę sądowi karnemu, ponieważ jest to ocena dowodu. Ocena okoliczności faktycznych i dowodów nie stanowi zagadnienia prawnego podlegającego jako takie kontroli Trybunału w ramach odwołania, z wyjątkiem przypadku przeinaczenia owych okoliczności faktycznych i dowodów, którego wnosząca odwołanie nie podniosła i które nie wynika w oczywisty sposób z akt sprawy.

2. Ocena

a) W przedmiocie zastrzeżenia pierwszego

77. Co się tyczy pierwszego zastrzeżenia w ramach zarzutu drugiego, należy przede wszystkim przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału z art. 256 ust. 1 akapit drugi TFUE, art. 58 akapit pierwszy statutu Trybunału Sprawiedliwości oraz art. 168 § 1 lit. d) regulaminu postępowania przed Trybunałem wynika, że w odwołaniu należy dokładnie wskazać zakwestionowane części wyroku, o którego uchylenie wniesiono, oraz zawrzeć argumenty prawne, które szczegółowo uzasadniają to żądanie, pod rygorem uznania odwołania lub zarzutu za niedopuszczalne [31]. Zastrzeżenie, które stanowi jedynie komentarz jednego z punktów zaskarżonego wyroku i nie zawiera spójnej argumentacji prawnej mającej konkretnie na celu wskazanie naruszenia prawa, jakim miałby być dotknięty ten punkt, nie spełnia tego wymogu i w konsekwencji musi zostać odrzucone jako oczywiście niedopuszczalne [32].

31 Wyroki: z dnia 28 lutego 2018 r., mobile.de/EUIPO (C-418/16 P, EU:C:2018:128, pkt 35); z dnia 20 września 2016 r., Mallis i in./Komisja i EBC (od C-105/15 P do C-109/15 P, EU:C:2016:702, pkt 33, 34); z dnia 24 marca 2011 r., ISD Polska i in./Komisja (C-369/09 P, EU:C:2011:175); a także z dnia 22 listopada 2007 r., Cofradía de pescadores „San Pedro" de Bermeo i in./Rada (C-6/06 P, niepublikowany, EU:C:2007:702, pkt 34).

32 Postanowienie z dnia 21 marca 2012 r., Fidelio/OHIM (C-87/11 P, niepublikowane, EU:C:2012:154, pkt 62).

78. Tymczasem pragnę zauważyć, że wnosząca odwołanie nie wskazuje, na czym dokładnie miałoby polegać popełnione przez Sąd naruszenie prawa. Nie wskazuje ona również w sposób wystarczająco dokładny argumentów prawnych na poparcie swojej krytyki i nie wyjaśnia podstawy prawnej, według której Sąd powinien był orzec inaczej. Można zatem uznać, że zastrzeżenie to nie spełnia wyżej wymienionych przesłanek dopuszczalności.

79. Z ostrożności należy jednak zbadać fragmenty zaskarżonego wyroku, do których odnosi się wnosząca odwołanie, aby sprawdzić, czy istnieją oczywiste błędy w uzasadnieniu, w szczególności przy ocenie prawnej okoliczności faktycznych, mogące stanowić naruszenie prawa.

80. Na wstępie należy zauważyć, że analiza pkt 60–62 zaskarżonego wyroku, do których najpewniej odnosi się wnosząca odwołanie, nie pozwala na stwierdzenie, że Sąd popełnił błąd w ocenie okoliczności faktycznych. Przeciwnie, Sąd słusznie ograniczył się do przypomnienia, że kwestia możliwości przypisania posłowi zarzucanych mu czynów należy do zakresu kompetencji władz państwa członkowskiego, które występuje z wnioskiem o uchylenie immunitetu.

81. Ponadto należy uściślić, że Sąd nie zarzuca Parlamentowi naruszenia kompetencji tych władz. Parlament powstrzymuje się bowiem w spornej decyzji od dokonania ostatecznej oceny prawnej czynów w świetle francuskiego prawa karnego, ograniczając się do powtórzenia zarzutów karnych stawianych wnoszącej odwołanie przez francuskie władze sądownicze. Ponadto w zakresie, w jakim Parlament wskazuje, że obraz opublikowany na Twitterze był w rzeczywistości fotomontażem opublikowanym przez asystenta wnoszącej odwołanie, który to obraz został następnie usunięty, Parlament jedynie opisuje czyny, które doprowadziły do złożenia wniosku o uchylenie immunitetu. Parlament nie wypowiada się w przedmiocie odpowiedzialności wnoszącej odwołanie za ewentualne wykorzystanie jej konta na Twitterze przez jej asystenta. Wynika z tego, że wbrew temu, co wydaje się sugerować wnosząca odwołanie, rozpatrywane fragmenty spornej decyzji stanowią jedynie odnotowanie tych czynów przez Parlament. Ponadto żaden element zaskarżonego wyroku nie pozwala przypuszczać, że Sąd źle zrozumiał znaczenie i moc prawną uwag Parlamentu.

82. Ponieważ Sąd nie popełnił żadnego błędu w ocenie, który mógłby stanowić przeinaczenie okoliczności faktycznych, proponuję oddalić to zastrzeżenie.

b) W przedmiocie zastrzeżenia drugiego

83. Jeśli chodzi o zastrzeżenie drugie, podzielam krytykę Parlamentu dotyczącą braku jasności argumentu podniesionego przez wnoszącą odwołanie, zgodnie z którym Sąd powinien był „wyciągnąć konsekwencje prawne z art. 42 ustawy z dnia 29 lipca 1881 r.”. Z uwagi na niewystarczający charakter argumentacji uważam, że również to zastrzeżenie nie spełnia określonych w orzecznictwie i wskazanych powyżej [33] przesłanek dopuszczalności odwołania.

84. Dla kompletności wywodu zbadam jednak to zastrzeżenie w świetle pkt 100 i 101 zaskarżonego wyroku, które zdaniem wnoszącej odwołanie zawierają błąd w ocenie ze strony Sądu, nawet jeśli nie wyjaśnia ona, na czym miałoby polegać to naruszenie i jakie byłyby jego skutki prawne.

85. Pragnę zauważyć na wstępie, że art. 42 ustawy z dnia 29 lipca 1881 r., cytowany przez wnoszącą odwołanie, określa kategorie osób odpowiedzialnych za zbrodnie i występki popełnione za pomocą prasy. Należy zatem stwierdzić, że omawiany przepis francuski należy do dziedziny krajowego prawa karnego. Chociaż trudno jest zrozumieć, czego konkretnie wnosząca odwołanie domagała się od Sądu, wydaje mi się, że w istocie żądała ona w niniejszej sprawie zastosowania prawa krajowego. Gdyby taka interpretacja zastrzeżenia okazała się słuszna, to jak się wydaje – wnosząca odwołanie oparła swój

33 Zobacz pkt 77 niniejszej opinii.

wniosek na założeniu, iż rozpatrywany przepis krajowy może być dla niej korzystny i pozwolić jej na uchylenie się od ścigania karnego. Koncepcja ta nie jest jednakże poparta dowodami ani okolicznościami faktycznymi. Ponadto wydaje mi się wątpliwe, aby aspekt ten mógł mieć znaczenie dla niniejszego postępowania.

86. W tym względzie należy podkreślić, że – jak przypomniał Sąd w pkt 62 zaskarżonego wyroku – zadaniem Parlamentu nie jest wypowiadanie się w przedmiocie możliwości przypisania danemu posłowi zarzucanych mu czynów, ponieważ kompetencja taka przysługuje władzom państwa członkowskiego, które składa wniosek o uchylenie immunitetu. Jedynie bowiem te władze są uprawnione do dokonywania wykładni i stosowania prawa karnego danego państwa członkowskiego, działającego w ramach suwerenności państwowej („ius puniendi”) [34]. Rozważania te są słuszne a fortiori w odniesieniu do Sądu, którego właściwość sądowa ogranicza się do zbadania skargi o stwierdzenie nieważności spornej decyzji. Wynika z tego, że wbrew temu, co twierdzi wnosząca odwołanie, Sąd nie był uprawniony do zastosowania w niniejszej sprawie art. 42 ustawy z dnia 29 lipca 1881 r.

87. W konsekwencji, wobec braku naruszenia prawa, należy oddalić również to zastrzeżenie.

c) W przedmiocie zastrzeżenia trzeciego

88. Co się tyczy zastrzeżenia trzeciego, zgadzam się ze stanowiskiem Parlamentu, zgodnie z którym samo tylko twierdzenie o popełnieniu przez Sąd oczywistego błędu przy ocenie dowodu – a mianowicie postanowienia z dnia 26 kwietnia 2018 r., na mocy którego wiceprezes tribunal de grande instance de Bobigny (sądu okręgowego w Bobigny) prowadzący postępowanie przygotowawcze postawił wnoszącą odwołanie przed sądem karnym – nie spełnia wyżej wymienionych kryteriów precyzji zarzutu odwołania. Nie wiadomo w szczególności, jaki błąd miał zostać popełniony oraz jakie są „konsekwencje prawne”, które Sąd powinien był wyciągnąć z oceny tego dowodu.

89. Dla pełności wywodu zbadam jednak, czy Sąd nie naruszył prawa w pkt 101 zaskarżonego wyroku, do którego wnosząca odwołanie odnosi się w swoich uwagach.

90. Jak wskazałem w moich uwagach wstępnych, właściwość Trybunału w ramach postępowania odwoławczego jest ograniczona do kwestii prawnych, co w odniesieniu do kontroli sądowej oceny okoliczności faktycznych i dowodów wymaga, aby Trybunał zbadał, czy Sąd zastosował prawidłowe kryteria, czy dokonał ich prawidłowej kwalifikacji prawnej i czy wyciągnął z nich uzasadnione prawnie wnioski [35].

91. Wydaje mi się, że wnosząca odwołanie opiera się na informacjach zawartych we wspomnianym postanowieniu z dnia 26 kwietnia 2018 r. jako środku dowodowym wspierającym tezę, że nie powinna zostać podmiotem postępowania karnego, ponieważ to jej asystent opublikował sporny tweet. Wnosząca odwołanie skarży się bowiem w swoich pismach na to, że „jako jedyna została postawiona przez sądem karnym, ponieważ w przypadku jej asystenta nastąpiło przedawnienie roszczenia ścigania”. Jeśli założyć, że taka interpretacja stanowiska wnoszącej odwołanie jest słuszna, to wydaje się, że zarzuca ona Sądowi, iż nie wyciągnął z tego faktu „konsekwencji prawnych”, to znaczy nie stwierdził nieważności spornej decyzji ze względu na to, że opierała się ona na jakoby nieprawidłowym założeniu, a mianowicie na istnieniu odpowiedzialności karnej wnoszącej odwołanie.

34 Zobacz podobnie opinia rzecznika generalnego D. Ruiza-Jaraba Colomera w sprawie Van Straaten (C-150/05, EU:C:2006:381, pkt 63), zgodnie z którą każde orzeczenie sądowe, bez względu na to, czy rozstrzygnięcie jest skazujące, czy uniewinniające, jest „przejawem ius puniendi”.

35 Zobacz podobnie M. Wathelet, *Contentieux européenn*, Larcier, 2e éd., Bruxelles, 2014, s. 479.

92. Na ten argument należy odpowiedzieć, że – jak już wskazałem – Sąd nie jest właściwy do orzekania w przedmiocie możliwości przypisania danemu posłowi zarzucanych mu czynów, ponieważ kwestia ta podlega wyłącznie prawu krajowemu [36]. W konsekwencji, niezależnie od wyniku toczącego się postępowania karnego, które ma właśnie na celu wyjaśnienie tej kwestii, co może doprowadzić do skazania lub uniewinnienia wnoszącej odwołanie, Sąd nie mógł zastąpić krajowych władz sądowniczych, stwierdzając nieważność spornej decyzji ze względu na ewentualny brak odpowiedzialności karnej. Sąd słusznie zatem powstrzymał się od orzekania w przedmiocie odpowiedzialności karnej wnoszącej odwołanie, lecz zbadał jedynie rozpatrywane postanowienie, z którego wynika, że sędzia śledczy dysponuje dowodami wystarczającymi do tego, aby uzasadnić postawienie wnoszącej odwołanie przed sądem karnym.

93. W zakresie, w jakim argumentacja wnoszącej odwołanie opiera się w sposób oczywisty na niezrozumieniu podziału kompetencji między krajowymi organami sądowymi a sądami Unii, należy ją oddalić.

94. Wnosząca odwołanie krytykuje również, jak się wydaje, elementy uzasadnienia zawarte w pkt 101 wyroku, które Sąd poświęcił podnoszonemu brakowi fumus persecutionis. Jej zdaniem rozpatrywane postanowienie „wyraża zawziętość sędziego w zaciągnięciu posła za wszelką cenę przed sąd karny" „z zamiarem zaszkodzenia mu pod względem politycznym". Można z tego wywnioskować, że wnosząca odwołanie zarzuca Sądowi, iż nie dokonał on prawidłowej oceny okoliczności sprawy i w konsekwencji nie stwierdził nieważności spornej decyzji.

95. W tym względzie pragnę na wstępie zauważyć, że ze spornej decyzji jasno wynika, iż Parlament stwierdził na podstawie oceny okoliczności faktycznych brak podejrzenia fumus persecutionis. Sprawozdanie w sprawie wniosku o uchylenie immunitetu przygotowane przez komisję prawną Parlamentu wskazuje bowiem wyraźnie, że „nie istnieje wystarczająco poważne domniemanie, że czynności sprawdzające wszczęte w następstwie skargi w sprawie zniesławienia administracji publicznej, złożonej przez CAF, rozpoczęto z zamiarem zaszkodzenia działalności parlamentarnej wnoszącej odwołanie". Tym samym Sąd nie miał żadnego powodu o charakterze obiektywnym, by kwestionować prawdziwość lub ważność tej oceny. Przeciwnie, ocena ta została raczej potwierdzona przez informacje zawarte w postanowieniu z dnia 26 kwietnia 2018 r., wskazujące na istnienie wystarczających dowodów uzasadniających postawienie wnoszącej odwołanie przed sądem karnym. A zatem wnosząca odwołanie niesłusznie uznała, że Sąd naruszył prawo, odmawiając uznania istnienia ryzyka jej ścigania wyłącznie w celu zaszkodzenia jej.

96. Tytułem uzupełnienia należy podkreślić, że w pkt 83–101 zaskarżonego wyroku Sąd drobiazgowo przeanalizował argumenty podniesione przez wnoszącą odwołanie na poparcie istnienia fumus persecutionis, w wyniku czego oddalił je w całości. Biorąc pod uwagę fakt, że ocena okoliczności faktycznych należy do wyłącznej kompetencji Sądu i że wnosząca odwołanie nie przedstawiła żadnego spójnego i wystarczająco zasadnego argumentu, który mógłby podważyć zgodność rozumowania Sądu z zasadami proceduralnymi regulującymi ocenę okoliczności faktycznych i dowodów w ramach skargi o stwierdzenie nieważności, należy potwierdzić wniosek Sądu o braku przesłanek istnienia fumus persecutionis w niniejszym przypadku.

97. Z powyższego wynika, że w braku błędu w ocenie jako dowodu postanowienia z dnia 26 kwietnia 2018 r. argument podniesiony przez wnoszącą odwołanie należy uznać za bezzasadny.

98. Z całości powyższych rozważań wynika, że zastrzeżenie to należy oddalić.

36 Zobacz pkt 86 niniejszej opinii.

d) Wniosek częściowy

99. Po przeprowadzeniu tej analizy uważam, że zarzut drugi odwołania nie może zostać uwzględniony. Proponuję odrzucić ten zarzut jako oczywiście niedopuszczalny, a w każdym razie oddalić jako oczywiście bezzasadny.

VII. Wnioski

100. W świetle powyższych rozważań proponuję, aby Trybunał:

– oddalił odwołanie oraz

– obciążył wnoszącą odwołanie kosztami postępowania.